

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

Λιδαγμένο κείμενο

Πλάτωνος Πρωταγόρας 322 - 323Α

Ἐρωτᾶ οὖν Ἐρμῆς Δία τίνα οὖν τρόπον δοίη δίκην καὶ αἰδῶ ἀνθρώποις· «Πότερον ὡς αἱ τέχναι νενέμνται, οὕτω καὶ ταύτας νείμω; Νενέμνται δὲ ὧδε· εἷς ἔχων ἰατρικὴν πολλοῖς ἰκανὸς ἰδιώταις, καὶ οἱ ἄλλοι δημιουργοί· καὶ δίκην δὴ καὶ αἰδῶ οὕτω θῶ ἐν τοῖς ἀνθρώποις, ἢ ἐπὶ πάντας νείμω;» «Ἐπὶ πάντας,» ἔφη ὁ Ζεὺς, «καὶ πάντες μετεχόντων· οὐ γὰρ ἂν γένοιτο πόλεις, εἰ ὀλίγοι αὐτῶν μετέχοιεν ὥσπερ ἄλλων τεχνῶν καὶ νόμον γε θές παρ' ἐμοῦ τὸν μὴ δυνάμενον αἰδοῦς καὶ δίκης μετέχειν κτείνειν ὡς νόσον πόλεως.» Οὕτω δὴ, ὦ Σώκρατες, καὶ διὰ ταῦτα οἱ τε ἄλλοι καὶ Ἀθηναῖοι, ὅταν μὲν περὶ ἀρετῆς τεκτονικῆς ἢ λόγος ἢ ἄλλης τινὸς δημιουργικῆς, ὀλίγοι οἴονται μετεῖναι συμβουλής, καὶ ἐάν τις ἐκτός ὢν τῶν ὀλίγων συμβουλεύῃ, οὐκ ἀνέχονται, ὡς σὺ φῆς - εἰκότως, ὡς ἐγὼ φημι - ὅταν δὲ εἰς συμβουλήν πολιτικῆς ἀρετῆς ἴωσιν, ἦν δεῖ διὰ δικαιοσύνης πᾶσαν ἰέναι καὶ σωφροσύνης, εἰκότως ἅπαντος ἀνδρὸς ἀνέχονται, ὡς παντὶ προσήκον ταύτης γε μετέχειν τῆς ἀρετῆς ἢ μὴ εἶναι πόλεις. Αὕτη, ὦ Σώκρατες, τούτου αἰτία.

A. Από το κείμενο που σας δίνεται να μεταφράσετε το απόσπασμα :
«Οὕτω δὴ, . . . ἢ μὴ εἶναι πόλεις».

Μονάδες 10

B. Να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα :

B1. *δίκην καὶ αἰδῶ* : Να δώσετε το περιεχόμενο των δύο παραπάνω εννοιῶν και να εξηγήσετε το ρόλο τους στη συγκρότηση πόλεων.

Μονάδες 10

B2. Ο Δίας δίνει αυστηρή εντολή στον Ερμή να μοιράσει σε όλους τους ανθρώπους την πολιτική τέχνη. Από την άλλη, θεσπίζει νόμο για τη θανάτωση όποιου δεν τη διαθέτει. Να άρετε την αντίφαση.

Μονάδες 10

- B3.** Να καταστήσετε κατανοητό το συμπέρασμα στο οποίο καταλήγει ο Πρωταγόρας μετά την ολοκλήρωση του μύθου, συγκρίνοντάς το με τα προηγούμενα λόγια του Σωκράτη στο ακόλουθο μεταφρασμένο χωρίο:

Πλάτωνος Πρωταγόρας 319

«Αλλά το σωστό εκ μέρους μου είναι να πω για ποιο λόγο νομίζω πως δεν πρόκειται για κάτι που διδάσκεται και γιατί δεν μπορούν οι άνθρωποι να το μεταδώσουν σε άλλους ανθρώπους. Εγώ λοιπόν θεωρώ, όπως και οι άλλοι Έλληνες, πως οι Αθηναίοι είναι σοφοί. Και βλέπω ότι, όποτε συγκεντρωνόμαστε στην εκκλησία του δήμου, όταν η πόλη πρόκειται να εκτελέσει κάποιο έργο οικοδομικό, καλούμε τους οικοδόμους ως συμβούλους στην οικοδομία, κι όταν πάλι πρόκειται για ναυπηγικό έργο, καλούμε τους ναυπηγούς, και με τον ίδιο τρόπο πράττουμε όταν πρόκειται για όλα τα αντίστοιχα έργα, για όσα δηλαδή θεωρείται πως είναι διδακτά και μπορεί κάποιος να τα μάθει με κατάλληλα μαθήματα. Εάν επιχειρήσει δε κάποιος άλλος να δώσει τη συμβουλή του στον δήμο, κάποιος που οι άνθρωποι δεν τον θεωρούν τεχνίτη σχετικό, η συνέλευση δεν τον αποδέχεται, ακόμα κι αν είναι και ωραίος και πλούσιος και από μεγάλη οικογένεια. Αντίθετα, τον κοροϊδεύουν και του φωνάζουν ... Όταν όμως πρέπει να αποφασιστεί κάποιο ζήτημα που αφορά τη διοίκηση της πόλεως, σηκώνεται και δίνει τις συμβουλές του γι' αυτό εξίσου και ο οικοδόμος, και ο σιδεράς, και ο έμπορος ή ο ναυτικός, και ο πλούσιος, και ο φτωχός, και αυτός που είναι από μεγάλο γένος, και αυτός που δεν είναι από κάποια γενιά σπουδαία. Και κανένας δεν τους ψέγει γι' αυτό, όπως τους προηγούμενους...»

Μονάδες 10

- B4.** Πώς παρουσιάζει ο Πλάτωνας στο συγκεκριμένο διάλογο τους σοφιστές Πρόδικο, Ιππία και Πρωταγόρα;

Μονάδες 10

- B5.** Αφού μεταφέρετε τον ακόλουθο πίνακα στο τετράδιό σας, να τον συμπληρώσετε σύμφωνα με τις υποδείξεις:

ομόρριζες λέξεις πρωτοτύπου	ομόρριζο θηλυκό ουσιαστικό ν.ε. (απλό ή σύνθετο)	ομόρριζο αρσενικό επίθετο ν.ε. (απλό ή σύνθετο)
νενέμηνται		
		θεματικός
τεχνῶν		
	προέλευση	
φής		

Μονάδες 10

Γ. Αδίδακτο κείμενο

Ισοκράτους Παναθηναϊκός, 185-187

Στο ακόλουθο χωρίο συγκρίνονται οι άδικες νίκες και οι δίκαιες ήττες στις μάχες.

Θαυμάζω δ' εἶ πνες τὰς μάχας καὶ τὰς νίκας τὰς παρὰ τὸ δίκαιον γιγνομένας μὴ νομίζουσιν αἰσχίους εἶναι καὶ πλειόνων ὄνειδῶν μεστὰς ἢ τὰς ἤττας τὰς ἄνευ κακίας συμβαινούσας, καὶ ταῦτ' εἰδότες ὅτι μεγάλαι δυνάμεις, πονηραὶ δὲ καὶ πολλάκις γίνονται κρείττους ἀνδρῶν σπουδαίων καὶ κινδυνεύειν ὑπὲρ τῆς πατρίδος αἰρουμένων. Οὕς πολὺ ἂν δικαιότερον ἐπαινοῖμεν ἢ τοὺς περὶ τῶν ἀλλοτριῶν ἐτοίμως ἀποθνήσκειν ἐθέλοντας καὶ τοῖς ξενικοῖς στρατεύμασιν ὁμοίους ὄντας ταῦτα μὲν γὰρ ἐστὶν ἔργα πονηρῶν ἀνθρώπων, τὸ δὲ τοὺς χρηστοὺς ἐνίοτε χεῖρον ἀγωνίζεσθαι τῶν ἀδικεῖν βουλομένων θεῶν ἂν τις ἀμέλειαν εἶναι φήσειεν.

Γ1. Να μεταφράσετε το παραπάνω κείμενο στη νέα ελληνική.

Μονάδες 20

Γ2. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

- α. αίσχιους τον ίδιο τύπο στο θετικό βαθμό
όνειδῶν τη δοτική ενικού
κρείττους τον ίδιο τύπο στον υπερθετικό βαθμό
ἀνδρῶν σπουδαίων την κλητική ενικού

Μονάδες 5

- β. συμβαινούσας το απαρέμφατο του Αορίστου
ειδότες το δεύτερο ενικό πρόσωπο στην οριστική του Ενεστώτα
αίρουμένων το δεύτερο ενικό πρόσωπο στην προστακτική του Αορίστου στην ίδια φωνή
ἀποθνήσκειν το απαρέμφατο του Παρακειμένου
φήσειεν τον ίδιο τύπο στον Ενεστώτα

Μονάδες 5

- Γ3α. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις ακόλουθες λέξεις του κειμένου :
τὰς ἥττας, εἰδότες, κρείττους, περὶ τῶν ἀλλοτρίων,
στρατεύμασιν, ταῦτα, ἀγωνίζεσθαι.

Μονάδες 7

- Γ3β. «ὄτι μεγάλαι δυνάμεις, πονηραὶ δὲ καὶ πολλάκις γίνονται κρείττους ἀνδρῶν σπουδαίων καὶ κινδυνεύειν ὑπὲρ τῆς πατρίδος αίρουμένων»: Να αντικαταστήσετε τη δευτερεύουσα πρόταση με την ισοδύναμη συντακτικά μετοχή.

Μονάδες 3

Τύχη ἀγαθῆ !!!

ΟΡΟΣΗΜΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

Ρένα Σαρμπάνη